

A Kínai Kommunista Párt titkos világa

Martine Bulard

« *Majd a XVIII. Kongresszus után...* » Mostanában a Kínai Kommunista Párt (KKP) vezetői rendszeresen ezzel a fordulattal térnek ki a kíváncsi kérdések elől. Még az általában legbeszédesebb politikusok is a diszkréciót választják, és az októberben sorra kerülő pártkongresszus kinyilatkoztatására várnak. S ha egyesek veszik is a bátorságot, hogy megszólaljanak, a találkozó helyszínéül inkább egy kávézót vagy éttermet ajánlanak, mint az irodájukat. Mi történik valójában a Tiltott Várostól nyugatra, a KKP székhelyéül szolgáló Zhongnanhai (Csongnanhaj) vörös falai mögött?

Weigongcun (Vejgongcsun) kerületben, a széles járdán, amely a Renmin Daxuet, a Népi Egyetemet, Peking egyik legrégebbi egyetemét köti össze a hasonló nevű metróállomással, az önkormányzat nemrégiben érintőképernyős, interaktív jelzőtáblát szereltetett fel, hogy segítse a városban való tájékozódást. A tábla mellett a Kínai Kommunista Párt (KKP) sarló-kalapácsos vörös plakátjai láthatók, dicséretre érdemes munkások és a példaképként szerepeltetett vezetők fotóival. Csúcstechnológia, hogy minél jobban eligazodjunk a kommunista politikában? Nem túl valószínű persze, hogy az ott elhaladó diákok – gyakran a legfrisebb divat szerint öltözött had, a lányok ebben a meleg júniusban kis szexis shortban vagy miniszoknyában, a fiúk testhez álló ingben vagy angol feliratú pólóban – igazán fogékonyak lennének az üzenetre. Így megy ez manapság Kínában: a legkorszerűbb technológia együtt él a legarchaikusabb módszerekkel.

A Párt végső soron csak egy hálózat, amely segít érvényesülni

A KKP XVIII. Kongresszusát, amely a hivatalos közlemények szerint «*2012 második felében kerül sorra*», ugyancsak ez az ellentmondás jellemzi. A Kínát 1949 óta irányító állampárt ezen a kongresszuson akarja megújítani központi irányító szerveit. A pártszervezet és az állam legfőbb vezetői (a pártfőtitkár, aki egyben a köztársasági elnök, a miniszterelnök és a népi nemzetgyűlés elnöke) meg kell elégedjenek ezentúl két ciklussal, nem kormányozhatnak tíz évnél tovább. A legfőbb vezető szervek (a Központi Bizottság, a Politikai Bizottság és a KB-Titkárság) tagjai számára a felső korhatárt 68 évben állapították meg.

Az idei 2012-es év jelentheti tehát a legnagyobb mértékű vezetőcserét, amely egy önmagát kommunistának nevező államban valaha is történt. A kínai politika szívével jelentő testület, a Politikai Bizottság Állandó Bizottsága vagy Titkársága (PBÁB)[1] kilenc tagjából hét cserélődik, és le kell mondania posztjáról a központi bizottsági tagok 60-65%-ának is. Node mely kritériumok alapján választják ki az újonnan bekerülőket? Erről szót se hallani, a legszigorúbb némaságba ütközünk. Ahogyan egykoron is történt a Titkos Városban, a KKP vezetőinek utódlása a legnagyobb titokban készülődik, sötét hatalmi játékok, machiavellista cselszövegek, hűségeskük, alkuk és övön aluli ütések árnyékában.

Innen majd kétezer kilométerre, Kantonban viszont egy farmerba, bársonyngbe öltözött, hosszúhajú, gondosan sminkelt, tipikus középosztálybeli, az életet gond és probléma nélkül élő lány, Yuehui (nem ez a valódi neve, de nevezzük így, hiszen nem akarunk neki kellemetlenségeket), bár társai nem hajlandók politikáról nyilatkozni, némi habozás után elég szívesen beszélget erről is.

Anyja tanítónő, apja pártfunkcionárius, ő pedig éppen most fejezi be tanulmányait, a mesterszakot a neves Szun Jat-szen egyetem jogi karán, ahol találkozunk. Ahogyan a szülei, ő is kommunista. «*A Párt végső soron*

csak egy baráti kör, hálózat, amely segít érvényesülni», mondja rögtön. «Olyasmi, mint egy szakmai egyesület». Mondjuk, biztosíték arra, hogy jó állást találjon, jó előmeneteli lehetőségekkel. Kis zavart csend után némi pirulással hozzáteszi: «Kamaszkorom óta kommunista akartam lenni». Mint a legtöbb kínai fiatal, ő is tagja volt a párt ifjúsági szervezetének. «Amikor a pártvezetés kiválasztott tagjelöltnek, mert kitűnő tanuló voltam, nagyon büszke lehettem», meséli csillogó szemekkel. «Olyan volt ez, mint a jól végzett munka megérdemelt gyümölcse, mint egy ünnepnap».

Öt évvel később azonban már nyoma sincs a lelkesedésnek: «Ha mindent újra kellene kezdeni, már nem így döntenék. A párttagság túl sok kötelezettséggel jár, rengeteg gyűlésre kell eljárni, ami sok időt rabol, pedig engem még sok más dolog is érdekel.» Az alapszervezetekben, amelyek sokáig téli álmat aludtak, mostanában sokat kell buzgólkodni ama robbanászerű botrány következtében, amit egy ismert pártvezető, Bo Xilai (Po Hszi-laj) leváltása idézett elő, napvilágra hozva a KKP-n belüli ellentéteket. «Különösen az zavar – folytatja Yuehui –, hogy azt kell mondanom a kérdésekre válaszul, amit a Párt előírt. Nem mondhatom el szabadon azt, amit gondolok, és ez nagyon nyomaszt, mert nagyon önállóan gondolkodó ember vagyok.»

Persze hivatalosan senki sem tiltja meg neki, hogy eltérjen a pártzsargon hivatalos bükkfanyelvtől, de ebben az esetben arra kényszerülne, hogy minden kijelentéséről magyarázkodjék, és szembe kerülne «elvtársaival», akiket azzal bíznanak meg, hogy meggyőzzék, és visszavezessék őt a helyes útra.

Adja le a tagkönyvét, és keressen új utakat az életben? Szinte lehetetlen. Nyílt politikai párttűtésnek számítana. Talán megoldást jelenthetne, ha szép csendben lakhelyet váltana, más körzetbe költözik, és nem ad többé életjelt magáról a párt felé. Ha azonban az államigazgatásban vagy valamelyik állami vállalatnál akar dolgozni, nem kerülheti el, hogy kövesse a központi irányelveket. Ahogyan egy veterán párttag mondta neki vizsgasztalásul: «senki sem kötelez arra, hogy el is hidd, amit mondanak, elmész a taggyűlésre, szemet húnysz, aztán folytatod az életed, mintha mi sem történt volna...»

Valójában jóval nehezebb kilépni a pártból, mint belépni oda. Leggyakrabban egy (iskolai, körzeti, vállalati vagy falusi) párttitkár választja ki azokat, akiket érdemesnek talál a tagságra. Ha valaki véletlenül kihagyja ezt a lépcsőfokot az iskolában vagy az egyetemen, azonban karrierje szempontjából hasznosnak gondolja a sarlókalapácsos tagkönyvet, kérheti is a felvételét a pártba. Ehhez egyrészt egy párttag ajánlását kell megszereznie, másrészt át kell essék több félvételi kikérdezésen is szakmai munkájára és a magánéletére vonatkozóan.

A Párt és az Állam egy és ugyanaz

2007 és 2012 között összesen mintegy tízmillióan kérték felvételüket a KKP-be. Ez az elképesztő nagyságú szervezet ma mintegy 80,6 millió taggal rendelkezik, ami megközelítően egész Németország lakossága! A hivatalos statisztikák szerint a párttagság negyede 35 év alatti, míg a fele 36 és 65 év közötti. Látszólagos ellentmondás: bár a pártvezetőket (különösen a helyieket) a nép sohasem illette ilyen nyílt és nyilvános kritikával, mint napjainkban, a felvételüket kérők száma mégis egyre nő. Ennek az az oka, hogy a tagkönyv különösen a fiatalok számára (legalábbis azon fiatalok számára, aki nem gazdagok) valóságos szézám táruljt jelent, ugyanakkor a párt számára is megnyugtató, mert azt reméli, így jobban ellenőrzés alatt tarthatja a társadalmat.

A kommunista fiúk és lányok garantáltan álláshoz jutnak, csakúgy mint az értelmiségiek vagy a fiatal diplomások, tehát mindazok, akiket nem régen még «kispolgároknak» bélyegeztek, most pedig vörös szőnyeget terítenek eléjük. Ma a fő cél «a kiválók pártjának» megteremtése, ezt hallani lépten nyomon. A Párt és az Állam egy és ugyanaz, s az országnak szüksége van képzett vezetőkre. Noha az új elit toborzása egyre inkább kínai vagy külföldi egyetemeken történik, ez nem teszi feleslegessé a pártiskolákat sem.

Ha valaki igazán fontos posztra akar kerülni vidéken vagy a központi igazgatásban, kötelező eltöltenie

némi időt ezekben az intézményekben, ahol a politikai képzés legmagasabb szintjét nyújtják. Az új mandarinok itt sajátíthatják el a kínai ihletésű marxizmus alapigazságait, eligazodhatnak a napi politika útvesztőiben, egyúttal jártasságot szerezhetnek a közigazgatási ismeretekben is igen magas szinten. Néhol, mint például Sanghajban egymás mellett él a forradalom idején alapított «vörös pártiskola» és a nyolcvanas évek refomhullámjában létesített államigazgatási iskola, ami megfelel a francia elitintézménynek, a Nemzeti Államigazgatási Főiskolának (ENA)[2]. Itt a legnevesebb kínai és külföldi professzorokat kéri fel előadásokra; a kantoni főiskola azzal büszkélkedhet, hogy megfordultak ott már a legnagyobb amerikai közgazdászok is. Mindennaposak a Powerpointot használó szemléltető előadások, amelyek nélkül ma már nem lehet meg egyetlen magára valamit is adó technokrata. Az internethozzáférés korlátlan. Ezekben az intézményekben nem tiltják a legkényesebb, akár bíráló tartalmú külföldi könyveket sem. Egy szóval, ha az elit képzéséről van szó, a párt nem fukarkodik, bőségtálat tesz az asztalra.

Bár kértük, nem kaptunk engedélyt, hogy beléphessünk a pekingi központi pártfőiskola falai közé, oda, ahol Xi Jinping (Hszi Csin-ping), az ország jövőendő első embere ma a vezető. De Chen Xia és Juan Fang[3], a *China Daily* két munkatársa lehetőséget kapott rá, hogy körbenézzon ebben a sajátus univerzumban, ahol a prefektúrákról, vidéki körzetekből és Pekingből érkező legszűkebb kommunista elit gyűlik egybe. Az első héten a világtól elzárt hallgatók – a szerzők szerint «*még a személyi titkárok és a sofőrök is csak a főiskolán kívül várakozhatnak főnökökre*» – «*felmérő tesztet írnak elméleti, a marxizmus alapjait is magában foglaló felkészültségük megállapítására*». Ezután csoportokra osztják őket, és a legkülönbözőbb témákban hallgatnak előadásokat: párttörténet, vallástörténet, a kisebbségek kérdése, a korrupció elleni harc, AIDS-megelőzés... Ezután kötetlen beszélgetéseken vesznek részt, ahol mindenki szabadon elmondhatja a véleményét. Ám a szigorú hierarchiát itt is betartják: az alsóbb szintekről (prefektúrák) érkező hallgatók nem tanulhatnak, étkezhetnek vagy lakhatnak együtt azokkal, akik már valamely magasabb állami- vagy párttiszséget töltenek be a vidéken vagy a fővárosban.

Chen és Juan elmondása szerint a főiskolán van egy speciális, 45 és 50 év közötti káderekből álló osztály, amelynek tagjai a «*kormányzat gerincét fogják alkotni*». Ők általában egy évig követik a kurzusokat. Az első három hónapot a klasszikusok olvasása tölti ki, mint Karl Marx *Tőkéje* vagy Friedrich Engels *Anti-Dühringje*, de ezt követően a hallgatók a kormányzás minden területét felölelő kérdésekben kapnak elmélyült képzést: a törvényhozási rendszer, a költségvetés szerkezete, a pénzügyi ellenőrzés, a külpolitika, a menedzsment, a személyzeti ügyek kezelése, de olyasmis is, mint a korrupció elleni harc vagy a konfliktuskezelés különféle módjai...A vezetők legmagasabb színvonalú szakmai képzése folyik tehát itt.

Az iskola természetesen kiválasztásra, szelekcióra is szolgál. Az igen nagy hatalommal bíró központi pártszervezeti főosztály, amely kézben tartja a párt belső ügyeit, a kormányzati kinevezéseket, a médiákat (utóbbi együtt a propagandaosztállyal), az egyetemeket, az állami vállalatokat, «*gyakran irányít a főiskolára kiküldötteket, akik részt vesznek az órákon és a beszélgetéseken*», olvashatjuk a két kínai újságíró tudósításában, «*hogy kiszűrjék a legtehetségesebb, előreléptetésre javasolt diákokat. Egy professzor elmesélte nekünk, hogy egy diákot, akinek felfüggesztettek az osztályban tanúsított rossz magatartása miatt (...) azonnal menesztettek, s ezzel keresztet vethetett politikai karrierjére*». Ez persze azt jelenti, hogy a legmagasabb posztokról álmódó diákok ezerszer is meggondolják, hogy akár a legóvatosabb kritikai véleményüknek is hangot adjanak.

Mára kialakult a hatalom örökösének osztálya

«*Ebben semmi sem változott, mindig a szolgálkúék jutottak előbbre*», sóhajtja egy neve elhallgatását kérő, ma is aktív KKP-káder, aki hajlandó volt velünk találkozni néhány hónapja Pekingben. Emlékeztet arra is, hogy az előléptetés feltételei pontosan meg vannak hivatalból határozva: nem kevesebb mint hetven ilyen kritérium[4] van, mint az iskolai végzettség, a hivatali szolgálati idő, ha pedig döntési jogkörrel járó posztról van szó, számítanak az elért eredmények a beruházások terén vagy akár egy városban a levegő minősége. És persze

sosem szabad elfeledkezni a legfontosabbról, a «stabilitásról»: akármilyen közrendet megzavaró esemény, amely országos híradás tárgya lesz, rossz minősítést von maga után egy helyi káder számára, és fékezi az illető politikai karrierjét. Miután nincs semmiféle nyilvánosság, átláthatóság ezekben az ügyekben, teljes az önkényesség... és állandóan újra termelődik a speciálisan kiképzett elit uralma.

«A nyitás után egészen a 90-es évek közepéig valaki akár a társadalom aljáról is előre tudott jutni, ha jól dolgozott. Ma már ez nem lehetséges » – biztosít minket Yang Jisheng (Jan Csi-seng) közgazdász, aki a Xinhua (Új Kína) hírügynökség belpolitikai szerkesztőségvezetője volt. Egy kissé lepusztult tágas kávéházban, túl a negyedik pekingi déli körgyűrűn meséli el nekünk könyve, a *Kínai társadalmi rétegek vizsgálata*[5] című mű kalandos történetét. A mű előbb Hongkongban jelenhetett csak meg (és suba alatt terjesztették), majd az anyaországban is, bár kétszer betiltották, mielőtt 2011-ben egy felfrissített kiadás végre zöld utat kapott. A szerzőt, aki ma is kommunista, nem zaklatták, noha talán a rendszer legkényesebb pontjára tapintott rá, amikor azt fejtegeti, hogy mára kialakult a hatalom örököseinek osztálya.

Véleménye szerint «a társadalmi mobilitás mára megszűnt. Lényegében a legjobb helyek fenn vannak tartva a jól képzett káderek gyermekeinek. Azt mondhatjuk, hogy a reformok után született generációt illetően a társadalmi rétegek újratermelődnek: a párt- és államigazgatás kádereinek gyermekei káderek lesznek, a gazdagok gyermekei gazdagok lesznek, a szegényekéi maradnak szegények.» Ez a nyugatiak szemében közhelynek számít, ám egyre inkább elviselhetetlen olyan országban, amely «néphatalomra» és «szocializmusra» hivatkozik, mégha mindez meglehetősen «kínai színezetű» is.

Valójában a «hercegfűk» - azaz a párt történelmi vezetőinek gyermekei (*taizi dang*) – foglalják el a legfontosabb posztokat az apparátusban (a Politikai Bizottság negyedét például), s főként az állami és fél-állami nagyvállalatokban. A hírek szerint ez a társadalmi csoport versenyben áll a szerényebb családi környezetből jövő, a karrierjüket a párt ifjúsági szerevéztében megkezdő vezető réteggel (*tuantai*), akiket a jelenlegi pártvezető-államelnök Hu Jintao (Hu Csin-tao) és a miniszterelnök Wen Jiabao (Ven Csia-pao) képvisel. A következő elnökpártvezető az a Xi (Hszi) lesz, aki Csou En-laj egykori jobbkezének a fia, így inkább az első kategóriába tartozik, míg a miniszterelnöki posztra legesélyesebbnek tartott Li Keqiang (Li Ko-csiang) a második csoportba[6].

Osztályharc a KKP kebelén belül? Ha léteznek is – hivatalosan el nem ismert – eszmeáramlatok, ezek egyelőre nem úgy tűnnek, mintha az egyes vezérek családi eredetétől függnének. Mielőtt kizárták volna a politikai életből Bo, korábban Chongqing (Csungking) 32,6 milliós tartományi jogú város legfőbb ura, s történetesen a forradalom egyik történelmi vezetőjének a fia, a munkások és parasztok szociális jogainak (*mingong*) harcos szószólója volt, a befektetők esküdt ellensége, egyben az emberi jogokra fittyet hányó gyors és határozott büntetőperek szorgalmazója. Ettől madártávlatban ezeröttszáz kilométernyire Guangdongban, ahol exportra termelő nagy cégek telepedtek meg, az ottani főnök Wang Jang, aki nem a sarló és kalapács védjegyével jelzett helyre született, a gazdasági liberalizmus, a politikai nyitás és a szabadságjogok hirdetőjeként ismert. Ebből is látható, mennyire veszélyes és félrevezető a kínai társadalmat a nyugati politikai kategóriák alapján vizsgálni: reformpárti vagy konzervatív, baloldali vagy jobboldali – még akkor is, ha egyesek, akik között akad olyan, aki Mao Ce-tung utáni nosztalgiát ápol, vagy a szociális jogokat védő értelmiségi, szeretik “új baloldalként” meghatározni magukat.

Az ilyesfajta ellentétek elrendeződhetnek akár (szimbolikusan) erőszakos módon is, mint Bo esetében. Csungking kommunista párttikárát, miután elhíresült a korrupciót ostorozó politikusként, Peking korrupcióval és maóista nosztalgiával vádolta meg, s pusztán és egyszerűen leváltotta. Wen miniszterelnök váltig hangoztatta, hogy «nem múlt még el a kulturális forradalomhoz való visszatérés veszélye.»

A társadalmi és politikai reformok tartalmáról

Magánbeszélgetésekben persze sok szó esik arról, vajon ez a hivatalos verzió mennyire fedti a valóságot.

Miután a vádiratot a párt állította össze – és nem független igazságszolgáltatás –, elég nehéz megmondani, mi az igaz és mi a hamis ebben az ügyben. Ám Kínában a korrupció valóban annyira elharapózott, hogy cseppet sem elképzelhetetlen, a csungkingi vezető tényleg saját hasznára kedvezett egy klánnal szemben egy másiknak. Mint ahogy az is vitathatatlan, hogy újra teret adott némi «vörös propagandának». De mindebből azt azért elég kockázatos lenne leszűrni, hogy vissza akart volna térni a maóizmus legrosszabb pillanataihoz és a vörös gárdistákhoz. *«Ennek semmi értelme»* - szögezi le Yan Lieshan, a kantoni *Nanfang Zhuomo* újság egyik szerkesztője. Ez a jó hatvanas, ma már nyugdíjas, de meg dolgozó újságíró fogad minket a tényfeltáró riportjairól híres helyi lap szerkesztőségében: *«Bizonyos megnyilvánulási formák valóban emlékeztethetnek a kulturális forradalom idejére, de azóta azért a lakosság jóval tanultabb már, nyitottabbá vált. Nincs visszatérés azokhoz az időkhez.»*

Nem nagyon válogatja meg szavait Feng Yuan professzor sem. Ő a Szun Jat-szen egyetem építészttörténész professzora, a kulturális forradalom reprezentációs formáinak szakértője, és a maóista örület idején 1964-ben született: *«Talán az idősebb nemzedékben él még némi nosztalgia a korszak iránt. De ez nem sokat számít már. A fiatalok esetében a Maóra való hivatkozás két dolgot jelenthet: egyrészt azok elégedetlenségét, akik nem tudnak érvényesülni vagy beolvadni, és azt feltételezik, hogy régebben nagyobb volt a társadalmi egyenlőség, kevésbé kegyetlenek voltak a viszonyok, illetve azt, hogy nem vagyunk elég kritikusak ezzel a korral.»* A hivatalos vélemény Mao Ce-tungról és uralmáról továbbra is abban a szűkszavú megállapításban foglalható össze: *«70 százalékban jó, 30 százalékban rossz»*, és a korszakról szóló elemző-kritikai munkák komoly nehézségekbe ütköznek mind a mai napig. Feng sokat tudna mesélni erről, hiszen éppen most tiltották be a korszakról szóló két cikkét is, nem jelenhettek meg az előadásaiból összeállított kötetben. Érthető hát, hogy a tudós valódi történészi értékelést követel, megfosztva minden aktuálpolitikai utalástól és haszonszerzéstől, még ha azok egyébként jó ügyet szolgálnának is...

A Bo körül kipattant botrány nagy valószínűség szerint nem lett volna ilyen hangos, ha a viták szabadon folyhatnának, ha a különböző politikai áramlatok nyíltan kifejthetnék nézeteiket, ahogy azt egyébként Hu elnök a második ciklusa elején kilátásba is helyezte. Ez az ígéret elfelejtődött ugyan, de a vezető testületeken belüli ideológiai harc változatlan erővel folyik. Elsősorban az állam (és a párt) szerepéről szól ez a harc, és persze a társadalmi és politikai reformok tartalmáról.

Na és arról, hogy mi is az a kínai mintájú piaci alapú szocializmus? *A Mit tud Ön a Kínai Kommunista Pártról?* című hivatalos brosúrában azt olvashatjuk, hogy *«a kínai mintájú szocialista piacgazdaság lényegében a Marx és Engels által felvázolt szocializmus kreatív megvalósulási formája (...) E rendszer kialakítása a marxizmus alkotó továbbfejlesztését jelenti.»* Persze ma már egyetlen kommunista sem vállalna fel ilyen ásatag nézeteket, de a probléma attól még probléma marad. A Kanton és New York között ingázó He professzor, a vállalaton belüli szociális viszonyok tanulmányozásának szakértője is elismeri, hogy *«az amerikai kapitalizmus és a kínai kapitalizmus között ma már nincs igazán különbség»*, de hozzáteszi, hogy Kínában *«állandóan próbáljuk javítani a munkások és a parasztok helyzetét - ez szinte velünk született ösztön.»* Ez ugyan a mai Kínában kevésbé szembeszökő, és persze kissé kevésnek tűnik a szocializmus meghatározásához. Valószínűleg ez az oka, hogy egyre inkább teret nyer egy helyettesítő ideológia, a konfucionizmus.

Egyetért ezzel Liu Jinxiang, Kanton városának egykori, pénzügyekért felelős polgármesterhelyettese is: *«Ha a szocializmuson nagyobb társadalmi egyenlőséget értünk, Svédország ma inkább szocialista, mint Kína. Nálunk sok mindenben fennmaradtak még a régi társadalmi rend viszonyai. Nagyon sok ember nem tudja, mi felé is forduljon, hol talál kapaszkodót. Nincsenek többé világos támpontok, modellek. Hogyan határozhatjuk meg a nálunk kialakult rendszert? Piacgazdaság, szocializmus, államkapitalizmus... valójában e kategóriák egyike sem fedi le a valóságot. Ezért ilyen nagy a bizonytalanság a követendő utat illetően. Valódi nagy elméleti útkeresésbe kellene fognunk. Talán úgy jellemezhetnénk a helyzetet, hogy az államkapitalizmus fázisában vagyunk, s ez eszköz egy szocialista társadalom felépítésére, ahol mindenki megtalálhatja a saját helyét.»* A cél mindenképpen elismerésre és támogatásra méltó, de a KKP Kongresszusának előkészületeiben aligha fedezhető fel, hogy bármi is a leghalványabban utalna valamilyen irányváltásra.

Fordította: Balázs Gábor

A kínai nevek un. pinjin átírását használtuk, ahogyan az eredeti cikk is, hiszen egyre inkább ez terjed a magyar sajtóban, de zárójelben megadtuk a magyaros átírást is, ha van. Kivétel a történelmileg már meghonosodott néhány név: Szun Jat-szen, Mao Ce-tung, Csou En-laj.

[1] A Kongresszust követően a CPBP-nek nem kilenc, hanem tizenegy tagja lesz.

[2] Vö.: Emilie Tran „Pártiskola és az elit képzése Kínában”, *Cahiers internationaux de sociologie*, n° 122, Presses Universitaires de France, Paris, 2007.

[3] Chen Xia és Juan Fang, „Inside the Central Party School”, *China Daily*, 2011. május 5., Peking, www.china.org.cn

[4] Vö.: Richard McGregor, *The Party*, HarperCollins, New York, 2010.

[5] A könyv csak kínai nyelven létezik.

[6] Vö. : Laurent Ballouche, « A hercegfiak és az elnök » és « A legfelsőbb vezetők legfiatalabbika » a « Kína kritikus állapotban » című munkában, *Manière de voir*, n° 123, 2012 június-július.

Cimkék: kína politikai pártok
